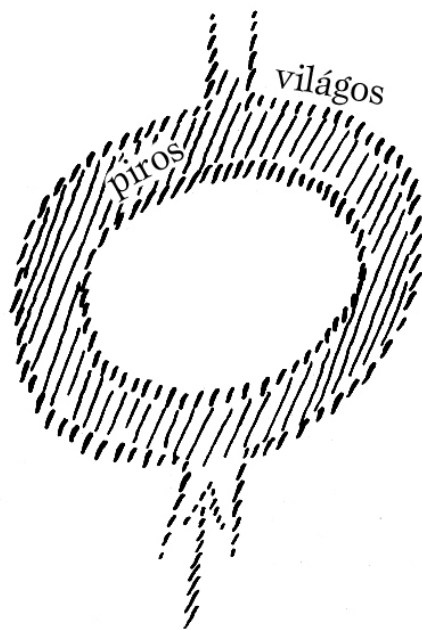

TIZENNEGYEDIK ELŐADÁS

Jó reggelt, uraim! Felmerült még valamilyen kérdés önökben?... Ha nem, akkor szeretnék még valamit elmondani, ami kapcsolódik az előzőekhez, hogy lássák, hogyan találjuk meg úgyszólván minden oldalról annak a bizonyítékát, hogy az emberi fizikai organizmust, a fizikai testet áthatják a lelkiek. Ma az emberi vérkeringést szeretném egy bizonyos szempontból megvizsgálni. Tudják, hogy az emberi testet átjárja a vér, ami az erekben folyik. A vér a tüdőből, ahol a légzéssel oxigént vesz fel, a vérereken keresztül a szívbe jut. A szívből szétárad az egész testbe – ilyenkor a színe piros –, s miután végighaladt a testen, kékesre színeződik. Ezután ez a kékes vér újra visszajut a szívbe és a tüdőbe, ahol is az oxigéntől újra pirossá válik. Ez a körforgás zajlik tehát a testben.

Most abból indulunk ki, hogy a vér a testet átjárja, keresztül folyik rajta. Nézzük egyszerűen egy folyadék körforgását! Képzeljék el, hogy van egy kerek csövünk.

Ebbe a kerek, átlátszó csőbe teszünk egy piros folyadékot. Természetesen ha ilyen csövünk van, akkor amennyiben a folyadékot mozgásba akarjuk hozni, egyfajta pumpát kell alkalmaznunk. Gondoljuk el tehát, hogy itt van valamilyen pumpa (nyíl), amellyel a folyadékot mozgásba hozzuk. Ha a csövet fent nyitva hagyom, akkor a folyadék kispriccel. Ezt azonban nem szeretném, ezért fent hozzátoldok egy másik csövet. Most a folyadékot mozgásba hozom úgy, hogy örvényleni kezdjen, folyamatosan körbeáramoljon; el tudják ezt képzelni? A folyadék körbeáramlik. Nos, gondolják el: ha a folyadékot itt egy pumpával körbehajtom, akkor ezen a helyen, itt fent valamennyi folyadék felemelkedik. Ha keringetjük, akkor éppen csak egy kicsit megy fel. Ha nagy erővel pumpálunk, akkor a folyadék magasabbra jut, ha csak gyengén nyomjuk, akkor kisebb erővel emelkedik a magasba. A folyadék szintemelkedésével megmérhetem a nyomást, amely az örvénylő folyadékban van.

Valami hasonlót lehet az emberi vérrel is tenni. Ha valahová egy érbe egy ilyen csövet elhelyeznek, akkor a vér egy kicsit felfut benne. Tehát valamelyik érbe belehelyezek egy csövecskét, nem mindegyikbe. Gondolják el, hogy itt van valamilyen ütőér, például a karban, ahová egy ampullaszerű csövecskét teszek, így a vér egy kis darabon befolyik az érből a csövecskébe. Ez a csövecske is olyan, hogy az embertől függően, a vér szintje magasabb vagy alacsonyabb. Vannak, akiknél ez a vér a csövecskében igen magasra szökik, másoknál alacsonyabbra. Ebből tehát az következik, hogy az emberek vérnyomása különböző, mert azt a nyomást nézzük, ami a csövecskében mutatkozik. Ha tehát a vérnek az erekben erősebb a nyomása, akkor a csövecskében magasabbra emelkedik a vér, ha pedig gyengébb, akkor alacsonyabbra.

A materialisták úgy képzelik, hogy az embernek is szüksége van egy pumpára, hogy a vért keringtesse. Amit most felrajzoltam önöknek, az csupán egy külső szerkezet. A valóságban az emberi testben egyáltalán nincs ilyen pumpa, és a szív sem az. Az embernek nincs pumpája, a vért valami egészen más mozgatja. Ezt szeretném én ma tisztázni önökkel. Mindenekelőtt azonban azt szeretném, ha belát-

nák, hogy az a véroszlop, amelyen keresztül a vérnyomást mérjük, különböző magasságú. Az egészséges embernél van egy bizonyos magassága, mondjuk harminc és negyven év között körülbelül 120-140 mm magas. Ha ez a folyadékoszlop – a magasságát úgynevezett manométerrel lehet mérni – például csak 110 mm magas, akkor az illető beteg. Ha 160 mm magas, akkor is beteg. Ha 160 mm magas, akkor magas vérnyomásról van szó, azaz ilyenkor a vérnek a testben nagyon erős a nyomása. Ha csak 110 mm magas, akkor alacsony vérnyomásról beszélhetünk, ekkor a vérnyomása túl gyenge. Márpedig a testünknek mindig egy meghatározott vérnyomásra van szüksége. A vérnyomásának egy bizonyos erősségűnek kell lennie. Vérnyomásunk teljesen betölt bennünket. Ha felmászunk egy kellően magas hegyre, akkor a levegő ott ritkább, és ebből adódóan a test belső nyomása felerősödik. Ha ez olyan fokot ér el, hogy a vér a pórusokon keresztül szivárogni kezd, kialakul az úgynevezett hegyi betegség. Ebből is láthatják, hogy egészen meghatározott vérnyomásunknak kell lennie.

Nézzük meg mindenekelőtt azokat az embereket, akiknek alacsony a vérnyomásuk! Ezek általában rendkívül gyengék, fáradékonyak, sápadtak és sokat szenvednek az emésztésükkel. Belsőleg tompák, testi funkcióik nem működnek megfelelően, és fokozatosan romlik az állapotuk. Az alacsony vérnyomás tehát az embert fáradttá, gyengévé, beteggé teszi.

Most pedig nézzük azokat, akiknek magas a vérnyomásuk! Néha egészen sajátságos jelenségek lépnek fel náluk. Látják, ha az ember egy ilyen dolgot belehelyez a bőrbe – itt elől hegyesnek kell lennie –, ha ezt elhelyezi és magas lesz a vérnyomása, akkor biztos lehet benne, hogy a veséi megromlanak. A vesék elkezdik véredényeiket – tehát az ereket, mindazt ami a vesében van – úgy alakítani, ahogy azt nem kellene. Duzzanatok keletkeznek, meszet raktározhatnak el; elkorcsosulnak, ahogy mondani szokták. Nem azt a formát veszik fel, amelyet tulajdonképpen kellene. Ha a magas vérnyomásban szenvedő embernek a veséjét halála után szétvágjuk, tapasztalhatjuk, hogy az teljesen tönkrement.

Most megkérdezzük, hogyan jön létre mindez. Ez az összefüggés a vérnyomás és a vesebetegség között a materialista gondolkodású ember számára teljességgel homályos. Tisztában kell lennünk azzal, hogy a bennünk lévő vérnyomásban az asztráltest él, amiről mint az ember érzékfeletti testéről beszéltem. Egyáltalán nem igaz, hogy az asztráltest valamilyen szubsztanciában, valamilyen anyagban él, hanem egyfajta erőben – a vérnyomásban –, és akkor egészséges, ha a vérnyomás megfelelő, tehát a közepkorú embernél 120 és 140 mm közötti. Ha a vérnyomás megfelelő, akkor felébredéskor asztráltestünk beleszáll fizikai testünkbe, jól érzi magát benne, és mindenfelé kiterjed. A megfelelő vérnyomás a testben tehát körülbelül 120 mm – ekkor az asztráltest a vérnyomásban megfelelően kiterjed, felébredéskor pedig a fizikai test minden részébe be tud hatolni. Ébrenlétünk idejére – normális vérnyomásnál – az asztráltest mindenfelé kiterjed.

Az asztráltest idézi elő, hogy szerveink mindig a megfelelő formát, a megfelelő alakot kapják meg. Ha folyton csak aludnánk, tehát az asztráltest mindig kívül lenne, ahogyan alváskor, akkor szerveink nagyon hamar elzsírosodnának. Nem a megfelelően alakulnának. Azért van szükségünk az asztráltestre, hogy étertestünket ösztönözze, hogy szervezetünk egészséges legyen, és mindig a megfelelő alakot vegye fel. Az asztráltestnek tehát mindig meg kell találnia a megfelelő vérnyomást, hogy ki tudjon terjedni.

Képzeljük azt el, hogy valaki bemegy egy szobába, és ott nem levegő lenne, hanem szénsav. Az illető elpusztulna, mert nem tudna lélegzeni. Egy olyan testben, amelyben nincs megfelelő vérnyomás, az asztráltest és az én nem tud élni. Ezeknek a testeknek alváskor mindig újra el kell távozniuk. Képzeljük el, hogy valakinek túl alacsony a vérnyomása. Ha a vérnyomás túl alacsony, akkor felébredéskor az asztráltest nem tud rendesen visszatérni, belépni a fizikai testbe. Ekkor, mivel kevés benne az asztrális tevékenység, az ember olyasmit érez a testében, mint valami folyamatos kisebb ájulást. Alacsony vérnyomásnál tehát az ember mindig egy kisebbfajta ájulást érez, ennek következtében meggyengül, és szervezete nem tud megfelelően

felépülni, mert azt mindig újra kell építeni. Azt mondtam önöknek: a szervezetnek minden hét évben meg kell újulnia. Ezért aztán az asztráltestnek mindig tevékenynek kell lennie.

Most pedig képzeljük el, mi történik akkor, ha a vérnyomás túl magas. Ha emlékeznek, egyszer azt mondtam: ha a levegőben más lenne az oxigén és a nitrogén összetétele, akkor életünk rosszul folyna le. A levegőben 79% nitrogén van, és a maradék legnagyobb része oxigén. Tehát a levegőben kevés oxigén van. Ha több lenne benne, akkor már húsz évesen aggastyánok lennénk – gyorsan megöregednénk. Az asztráltesttől függ, hogy a fizikai test korán vagy későn öregszik-e meg. Ha a vérnyomás túl magas, akkor az asztráltest szívesen marad a fizikai testben. Ez az ő igazi eleme, a vérnyomás. Ilyenkor egészen mélyen ül a fizikai testben. És mi ennek a következménye? Az, hogy harminc éves korunkra már olyan veséink lennének, mint egyébként csak hetven éves korunkban. A magas vérnyomás következtében túl gyorsan élnénk. Minthogy a vesék nagyon érzékeny szervek, korán elkorcsosulnak. Az öregedéssel együtt jár, hogy az ember szervei egyre inkább elmeszesednek. Ha tehát a vérnyomás túl magas, akkor az érzékeny szervek túl korán elmeszesednek, és olyan vesebetegség lép fel, amely tulajdonképpen annak a jele, hogy az ember túl hamar öregedett meg – az érzékeny vesék már az illető fiatal korában úgy alakulnak, mintha már öreg volna.

Nos, uraim, ez az egész magyarázat azt mutatja, hogy az ember fizikai testében van valami, amit asztráltestnek neveztem, és ami éjjel kiemelkedik belőle. S azt is mondhatjuk: az ember azokban az erőkben él, amelyek a testében kifejlődnek. Az erőkben él, nem a szubsztanciában, nem az anyagban.

Ezért fordulhat elő, hogy az olyan jelenségekkel szemben, mint amiket most elmondtam, mennyire tehetetlen a materialista tudomány. Nem tudja, hogy miről van szó. A könyvekben mindenütt azt találják: a magas vérnyomásnál mindig attól kell tartani, hogy az illetőnél vesebetegség lép fel. De hogy tulajdonképpen mi az összefüggés a magas vérnyomás és a vesebetegség között, azt a könyvekben

nem tudják megmagyarázni. Valójában mindez azt jelenti, hogy a materialista tudomány hívei nem akarják tudomásul venni, hogy az emberben valami érzékfeletti, valami szellemi-lelki is jelen van. Ezt nem akarják elfogadni.

E nélkül azonban ezt a dolgot nem lehet megérteni. Ez okozza azt, hogy az emberek ma úgy állnak a világban, hogy nem értenek belőle semmit. Mert a manapság léptenyomon megjelenő külső dolgok, a világban elharapódzó nyomorúság, a következő időkben még sokkal erőteljesebben jelentkeznek majd, éppen azért, mert az emberek a gondolataikba semmiféle szellemiséget nem akarnak felvenni – ehhez először a dolgokat meg kellene ismerniük. A nyomorúság abból adódik, hogy az emberek nem akarnak tudni az igazságról! Márpedig ha nem hatolnak bele a szellemibe, akkor a valóságról sosem fognak tudomást szerezni. A 19. század folyamán úgy alakultak a dolgok, hogy az embereknek csak a külsőségeket tanítják meg. Egyáltalán nem látnak rá a szellemiségre, a lelkiségre, semmit sem értenek meg belőle. Az emberek úgy jönnek-mennek a világban, hogy sejtelmük sincs a szellemiség és a lelkiség világban való jelenlétéről.

Látják, uraim, ebben a pillanatban valami rendkívül fontos dolognak lehetnek a részesei. Ha hosszú idő múlva az emberek a körülmények hatalma folytán a dolgokat elkezdik újra szellemileg nézni, akkor azt mondják majd, hogy a 20. század elején valami roppant fontos dolog játszódott le az emberiség történetében. Mindaz, amit ma el lehet mondani a régi háborúkról, korántsem olyan jelentős, mint ami itt és most köröttünk zajlik. Néha egészen hihetetlen, hogy az emberek egyáltalán nem jönnek rá, hogy ezek a háborúk, ahogy a történelemkönyvekben le vannak írva, tulajdonképpen csekélységek ahhoz képest, ami 1914-től a mai napig lejátszódott. Nem nagy dolgok, amiket a történelem leír, mindazzal szemben, ami korunkban az emberek között végbement. Annak érdekében, hogy beláthassuk, miről is van szó, mélyen bele kell tekintenünk a valóságba. Ezt azonban az emberek nem teszik meg.

Felhívtam például a figyelmet arra, hogy a burgonya csak egy bizonyos időszakban került át Európába. És ha

ma megkérdezik, mit esznek legtöbbször az emberek? Burgonyát! Ha pedig valahol azt látják, hogy éheznek, rögtön arra gondolnak, hogyan lehetne burgonyához juttatni az éhezőket. Ma az emberek úgy veszik magukhoz a burgonyát, mintha az mindig is itt termett volna. Pedig ha ötszáz évvel ezelőtt éltek volna, még nem ehettek volna burgonyát Európában, mert az itt még nem volt ismert. Akkoriban valami egészen mást ettek volna. Ha azonban az ember tudja, hogy minden a szellemiségtől függ, akkor azt is tudja, hogy a burgonyaevés vagy nem-evés is a szellemiségtől függ. És ahogy ez igaz a burgonyára nézvést, úgy igaz minden másra nézve is.

Az utóbbi évszázadokban borzasztóan sok minden változott meg az emberiség történetében – és ezekről minden el is olvasható az elméleti írásokban, amelyeknek sajnos semmi értékük sincsen. Mert fel lehet állítani mégoly szép teóriákat is – rousseau-i teóriát, marxista teóriát, leninista teóriát, amit csak akarunk –, ezek mind kiagyalt gondolatok maradnak, amikkel az ember nem tud mit kezdeni, ha közben semmi szellemivel nincs tisztában. A gondolatoknak akkor van értékük, ha az ember kezdeni tud velük valamit. Mindazok az uraságok, akik ezeket a szép elméleteket felállították, valójában teljességgel tudatlanok voltak. Korunk ismertető jegye, hogy az emberek teljesen tudatlanok. Teóriákat akarnak felállítani arról, hogy miként lehetne a Földet Paradicsommá tenni, ugyanakkor még azt sem tudják, milyenné válik a test, ha az ember burgonyát fogyaszt. Ha tudnák, mennyire fáj a szívem, ha arra gondolok, hogy az emberek mennyire nem képesek arra törekedni, hogy valamit tudjanak! A nagy tömegek ezt persze nem tudják, mert elhitetik velük, hogy az, amit az egyetemi urak tudnak, az úgy helyes. Aztán népiskolákat alapítanak, mert mindazt tudni akarják, amit a többiek. De épp azok, akiknek tudniuk kell valamit, akik foglalkozásukat a tudásnak szentelik, éppen azok nem tudják az igazságot. Ezért van az, hogy ma minden lehetséges dologról beszélnek, de alapjában véve semmit sem tudnak.

Természetesen a burgonya elterjedése nem az egyetlen a változások sorában; sok egyéb mellett csak azért említem

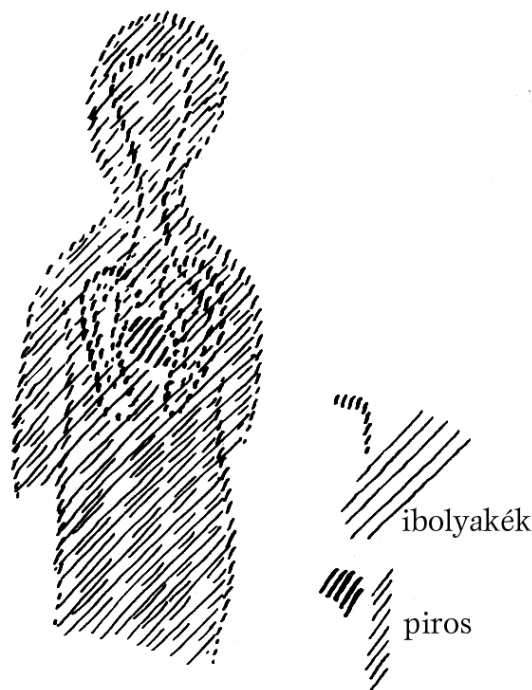
éppen ezt, mert jellegzetes példa. Igen sok minden történt az utóbbi évszázadokban, ami, mondhatnánk, mintegy rázúdult a 20. század elejére. Ma valami olyasmire szeretnék utalni, ami különösen jelentős.

Először talán nevetni fognak a dolgon, pedig az teljesen komoly. Ha, ugye, ma egy fiatalember beiratkozik az egyetemre vagy a főiskolára, akkor rögtön beviszik a laboratóriumba. Akkor a sok lustálkodás közben azért tanulnia is kell, hiszen vizsgázni fog. Nagyjából el is tudják képzelni, hogy hogyan megy ez. Ha azonban visszamegyünk azokhoz az emberekhez, akikről legutóbb beszéltem, mondjuk, az ősi indiaiakhoz – emlékeznek rá, hogy miket említettem róluk –, ott ezeket az ifjakat, akiket tanítani akartak, nem vitték a laboratóriumba vagy a klinikára, hanem azt a feladatot kapták, hogy mindenekelőtt saját belső lényüket vizsgálják meg nagy türelemmel. Le kellett ülniük, a lábaitkat egymáson keresztbe téve, tekintetüket pedig az orruk hegyére kellett irányítaniuk; nem tekintettek ki a világra.

Mi jött létre ezáltal? Természetesen ez már a hanyatlás időszakában volt. Ilyen emberek ma is vannak, itt Európában – az ősi indiaiakat utánozva igyekeznek belsőleg képezni magukat. Csakhogy így ma már nem jön létre semmi. Ezek a régi emberek azonban ezt tették – s ezáltal elzárták magukat a külvilágtól. Hisz, ugye, az ember az orra hegyén nem lát túl sokat... Ezzel csak a koncentrációt gyakorolja. Ha ráadásul járkálni sem járkál, hanem tehermentesíti a lábait, akkor a nehézkedést sem érzi. Ezek az emberek tehát a nehézkedést kikapcsolták, kikapcsoltak mindenféle érzéki benyomást, fülüket erősen betömtek, és teljesen átadták magukat saját testüknek. A gyakorlásnak nem az az értelme, hogy az orruk hegyét nézzék, mert az nem kifejezetten érdekes, hanem hogy elzárják maguk előtt a külvilágot. Ezáltal a légzésük, s következésképp a tüdejük teljesen megváltozott. Azáltal azonban, hogy a tüdejüket egy ilyen eljárással sajátos tevékenységre készítették, belsőleg képek merültek fel bennük, és így valóban egy bizonyos tudáshoz jutottak. Azután már elmondhatták a többieknek, hogy is vannak a dolgok – azáltal hogy ezt az eljárást alkalmazták, megtudták, mi történik például a növényvel. Ma

az ifjú egyetemisták megköszönnék, ha a fal mellett leültetnék őket, és folyton az orruk hegyét kellene nézniük. Ma ezt értelmetlenségnek tartanak. De hogy én külsőleg végzek kísérleteket, vagy az emberen kísérletezem, ez csak abban különbözik, hogy külsőleg az anyagot ismerem meg, ha pedig emberen végzek kísérleteket, akkor az embert. A régiek jobban ismerték az embert, mint ahogyan a maiak ismerik. Mit igyekeztek elérni elsősorban ezek az emberek? Azt, hogy a tüdejük más tevékenységet folytasson, mint egyébként az életben. Tüdejük egy bizonyos tevékenységre készítetése mint eszköz révén elérték, hogy a tüdő ösztönözze az agyat, úgyhogy ebben a régi korban tulajdonképpen a tüdő volt az, ahonnan az ősbölcsesség nagyszerű tudása származott.

Azt mondhatjuk: ha az emberben itt van a tüdő és a két tüdőlebeny között a szív, akkor ebben a régi, ősi-indiai korban a tudás a tüdőtől a fej felé haladt.

Ez a tudás titka, vagyis hogy az emberi fej tulajdonképpen semmit sem tud tenni. A fej valójában nem sokat tud a világról, csak a belsőt tudja. Ha csak fejünk volna, és nem volna szemünk, fülünk, hanem pusztán egy minden oldalról lezárt fejjel rendelkeznénk, akkor önmagunkról igen sokat tudnánk, de a külvilágról semmit. A legfontosabb,

ami pedig a külvilágból belénk áramlik, az a levegő. A levegő a fejet is ösztönzi, már orrunk útján is, de egészen finoman szemünk, fülünk útján is bejut mindenhová. A levegő az, ami a fejet mozgásba hozza. Azt mondhatjuk tehát: ha visszamegyünk ettől az évezredtől, amelyről legutóbb beszéltem, egészen hatezer-nyolcezer évvel korábbra, akkor azt látjuk, hogy ott az emberek erőteljesen foglalkoztak a légzésükkel azért, hogy tudáshoz jussanak. Tudták, hogy ha a levegőt más módon préselik bele a fejükbe, akkor tudáshoz, bölcsességhez jutnak.

Ma az ember csupán annyit tud, hogy ha a levegőt beszívja, akkor az élheti. Ezek a régi emberek azonban tudták, hogy ha a levegőt egy bizonyos módon szívják be – úgy, hogy közben az orruk hegyét nézik –, akkor az orrizmaikra nyomást gyakorolnak, a tudás pedig felhatol a fejbe.

Így volt ez az egész középkoron át, egészen a legutóbbi időkhöz. Négyszáz évvel Krisztus születése után azonban az emberek már nem tudtak semmit. A tudás elenyészett, de még a könyvekben megvoltak a hagyományaik. Ez a különbség a régi korok, illetve a között a korszak között, amely Krisztus után a 8-9. században vette kezdetét: a régi időkben az emberi fej birtokolta azt a tudást, ami később a könyvekben vált fellelhetővé. Ez a különbség. A régi iskolákban, amelyeket misztériumoknak nevezünk, nem törekedtek arra, hogy az összes tudást leírják, hanem az embereket úgy képezték ki, hogy azok képesek legyenek a saját fejükben olvasni. Ami kívül, a távoli légtérben volt, azt az ember leolvasta a fejéből, ha igazi tudós volt. A feje, mondhatnánk, igazi könyv volt, de természetesen nem ugyanabban az értelemben, ahogyan ezt a kékharisnyákról [tudáskodó nők] mondják, hanem a légzés következtében a fej olyasmivé alakult, amiből bölcsességet lehetett leolvasni.

Aztán elérkezett az a kor, amelyben az emberi fejeknek már nem volt többé értékük. Az emberek persze továbbra is ott hordták a nyakukon, viszont már üresek voltak, ezért mindent le kellett írni. Krisztus születésének idejében, illetve néhány évszázaddal korábban még nagyon sok minden le volt írva a régi bölcsességből. Ezeket az egyház elégette, mert nem akarta, hogy ez a régi bölcsesség, amely

az emberi fejből származott, voltaképpen átszármazzon az utódokra. Az egyház tulajdonképpen gyűlölte a régi bölcsességet, ki akarta irtani azt. Az antropozófia ezzel szemben újra vissza akarja adni a fejet az emberek számára, hogy az ne pusztán üres edény legyen. Ez azonban olyasmi, amit az egyház szörnyen gyűlöl. Nos, láthatják, mennyire nem veszi szívesen. Az embernek ismét olyan helyzetbe kell kerülnie, hogy tudjon valami olyasmit, ami a mai könyvekben egyáltalán nem található meg, ugyanis a régi tudást eltüntették, elégették, és az új, amit az emberek a könyvekben leírtak, csak a külsődleges dolgokról szól.

Mindaz, amit az emberek egészen a 19. századig gondoltak, tulajdonképpen csak a régi korok öröksége. Ezt, ha szabad így kifejeznem magam, a tudó ösztönözte. Azt lehetne mondani, hogy tudó-tudás volt. A fejet a tudó, a légzés ösztönözte: tudó-tudás volt.

A 19. században az emberek hatalmas természettudományos felfedezéseket tettek, viszont semmilyen új gondolatuk nem volt. A gondolatokat mind a régi időkből mérítették. Tényleges gondolatok csupán az emberiség régi korszakaiban léteztek. A 19. században nagy felfedezések születtek, de az ember csak a régi gondolatokkal gondolkodott, azaz a régi tudó-tudást alkalmazta. Nagyon mulatságosan hangzik, ha az ember azt mondja: „Igen, ti modern tudósok megvetitek a régi indiaiakat, akik keresztbe tett lábakkal ültek, és az orruk hegyét nézték, hogy bensőjükből gondolatokat hozzanak elő. Ezt ti már nem teszitek. Viszont a gondolataikat, amelyeket leírtak, felhasználhatjátok, hogy például röntgensugarakat találjatok fel és így tovább.” Az emberek tehát mindent a régi gondolatokkal fogtak fel.

A 19. század folyamán azonban az emberi tudó teljesen alkalmatlanná vált arra, hogy a fej számára valamit is adjon. Nagy változáson ment keresztül, és sokkal fontosabbá vált az, amit a vesék jelentenek, azok a szervek, amelyek szorosan összefüggenek a szív tevékenységével. Az ösztönzés a tudótól azokra a szervekre helyeződött át, amelyek lejjebb fekszenek, és ezáltal az emberiségben nagyfokú zavarodottság jött létre.

A szellemi világ bizonyos módon még figyel a tüdőre. Amikor az embernek tüdő-tudása volt, belélegezte a levegőt, és ezen keresztül ösztönzést kapott a tudásra. Ma az emberek arra vannak utalva, hogy tudásukat a vesék ösztönzése révén kapják meg. A vesék azonban önállóan semmit sem adnak a fejnek. Az embernek először is meg kell erőltetnie magát úgy, ahogyan azt *A magasabb világok megismerésének útja* című könyvemben leírtam. Itt azt kell mondanunk: igen, amíg az emberek még a tüdejüktől kaptak ösztönzést a fejük számára, sikerült tudáshoz jutniuk, mert a tüdőbe szellemiség áradt bele. A vesékbe csak öntudatlanul áradt bele a szellemiség úgy, hogy az emberek erről mit sem tudnak, ha teljesen tudatosan nem hajtják végre azokat a szellemi gyakorlatokat, amelyeket *A magasabb világok megismerésének útja* című könyvemben leírtam.

Mi történik, ha az emberek nem hajlandóak ezeket a dolgokat megtenni? Nos, uraim, mivel a tüdő többé nem képes ösztönzést adni a fejnek, az emberek teljes függőségbe kerülnek attól, amit csak a hasuk, a veséik útján tudhatnak meg. Éppen a 20. század folyamán, abban a korban, amelyben élünk, most történik meg az átmenet a tüdő-tudástól a vese-tudáshoz. A tüdő-tudásnak még volt szellemisége. A vese-tudásnak nincs szellemisége az ember számára, ha az ember ezt nem adja meg neki.

Az embernél tehát egy óriási változás ment végbe. Ez a változás az utóbbi két évtizedben zajlott le. Ilyen fontos dolog az emberi szervezetben még nem jött létre, vagyis hogy az egész megismerési apparátus átcsúszott a tüdőből a vesékbe. S minthogy az asztráltest a vesékben semmit sem talált, minden fejben egyfajta zavar, egy materialista ziláltság keletkezett.

Mit mondhatnánk tehát, ha ténylegesen valóságként akarnánk ábrázolni azt, hogy miért vannak a 20. században annyian, akik nem ismerik ki magukat a világban? Miért nem tudták az emberek, mit is kezdjenek magukkal, s végül miért is keveredtek bele egy óriási háborúba? Mi történt itt tulajdonképpen? Aki ki akarja deríteni, mi történt itt, annak a korábbi időszakot kell ábrázolnia. Látják, uraim, a középkorban és később is rendkívül sok ember

ment el egy bizonyos zarándokhelyre, Lourdes-ba, esetleg más zarándokhelyekre, amelyek ezt utánozták, mert úgy hitték, hogy ha a lourdes-i vízhez jutnak, ez meggyógyítja őket. Nos, csak a név változott meg: a 19. században a pap-ság elhitette az emberekkel, hogy Lourdes-ba kell menniük, hogy egészségesek legyenek, az újabb időkben pedig az orvosok hitetik el az emberekkel, hogy Karlsbadba, Marienbadba vagy Wiesbadenbe kell menniük.

Tulajdonképpen mire megy ki mindez? Arra, hogy az orvosok azt mondják az embereknek: „Kedves betegeim, az önök veserendszere nincs rendben, önöknek lehetőleg wiesbadeni, karlsbadi vagy marienbadi vizet kell inniük – ez mind keresztülmegy a veséken –, ezt meg kell tenniük.” Sokak egészségügyi állapota abban állt tehát, hogy télen a veserendszerükre hagytakoztak, és a vesetevékenység bennük gondolkodhatott, nyáron viszont szükségesnek találták – mert ez tulajdonképpen nem megy szellemi ösztönzés nélkül, ezt azonban nem akarták –, hogy Karlsbadba, Marienbadba vagy Wiesbadenbe menjenek, és feljavítsák veserendszerüket. Abból, hogy az ember tulajdonképpen mindig az alsótestét kúrálta, fokról-fokra egyfajta babona alakult ki. Arról lett volna szó, ugyebár, hogy az ember belsőleg érdekeltté tegye magát a szellemi tevékenységre, a szellemi ösztönzésre. Az embereknek ezt kellett volna keresniük, mert szellemi ösztönzés nélkül a vese területén rendellenesen létrejött dolgok nem hozhatók rendbe. A dolog a 20. században úgy alakult, hogy az emberek, akiknek valóban a lelkük útján kellett volna gondolkodniuk, csak a veséjük által gondolkodtak.

Nos, uraim, olyan idők jönnek, amelyben az emberek tisztábban fognak látni, és azok a kevesek, akik az általános zavarodottságban a világosságot részesítik előnyben, azt fogják majd mondani, hogy a 20. század elején kirobbant nagy háború tulajdonképpen az emberiség vesebetegsége volt!

Látják, arról van szó, hogy ha az ember valóban megtalálja, hogyan függenek össze a dolgok a valóságban, akkor azt is tudni fogja, hogyan kell a fiatalságot nevelni. Teljes képtelenség, hogy csak azt tanítsuk meg gyermekeinknek,

amit ma a tankönyvekben írnak. Rá kell ébrednünk, hogy a gyermekkor, az ifjúkor szép éveit arra kell fordítanunk, hogy a fiatalságnak egészen mást tanítsunk. A 19. század embere büszke volt arra, hogy semmit sem tudott a lélekről és a szellemről, ez pedig annak volt a következménye, hogy ez az óriási vesebetegség, ami még ma is jelen van, fellépett. A jövő emberében viszont felmerül a kérdés: „Miködösítette el az emberiséget a 20. század elején? A figyelembe nem vett vesebetegség!” Ez olyan elszomorító a mai korban. Az ember pedig kétféle lehet: lehet úgy hagyni a dolgokat, ahogy most vannak, s akkor bizony az orvosoknak igen sok dolguk lesz. Az emberek egyre képtelenebbek lesznek arra, hogy valami értelmeset kigondoljanak. Egyre fáradtabbak lesznek. Egyre kevésbé fognak arra gondolni, hogy egy szilárd, értelmes berendezkedés felé haladjanak. Ez az egész mai értelmetlen sürgés-forgás nagy méreteket öltött, és még tetőfokára fog hágni. Az emberek meggyengülnek, az orvosok pedig a vizeletet fogják vizsgálni, és mindenféle szép dolgot fognak találni benne: fehérjéket, cukrot és így tovább. Csak azt fogják tudni megállapítani, hogy a veseműködés nem megfelelő. Mert ha a vizeletben mindenféle „szép” dolgot találnak, akkor a veseműködés nincs rendben. Az orvosok meglepetten tapasztalják majd, hogy a világ népessége sohasem választott még ki a vizeletében olyan sok cukrot és fehérjét, mint mostanában – viszont nem fogják átlátni az összefüggést. Legfeljebb néhány okos és ravasz gyárosnak sikerül majd a sok cukrot iparilag hasznosítania. Ez az egyik út.

A másik út az, hogy az ember abbahagyja, hogy mindenféle külső dologról beszéljen; megújítja a szellemi életét, mindenekelőtt az iskolai életet, és megfelelő szellemi gondolatokat hoz létre. Akkor az emberek meg fogják találni, hogyan kell a külvilágban helyesen élni. Akkor értelmes gondolataik lesznek, mert csakis így lehet remélni azt, hogy a helyes módon élhetnek a világban!

Ez azonban természetesen nem azáltal érhető el, hogy az ember azt a tevékenységet folytatja, amit eddig. Radikálisan át kell alakítania a gondolkodását! A világ nem külsődleges eszközök által válik jobbá, hanem csakis azáltal,

hogyan kezd tudni valamit. A materialisták képezik magukat, hogy minél többet megtudjanak az anyagról. De hisz éppen az anyagról nem tudnak semmit! Azt képzelik például, hogy a nyomorúság a gazdasági viszonyokból származik.

Nos, ez éppen olyan, mintha valaki azt kérdezné: honnan származik a szegénység? A szegénység a nyomorúságból származik. Ez ugye, csak egy másik szó, egy szinonim kifejezés. A gazdasági nyomorúság csak egy másik szó arra, amiben élünk. Ez az egész csak mellébeszélés, mert a gazdasági nyomorúságot maguk az emberek hozták létre, mégpedig azért, hogy olyanok, amilyenek. Ma rendkívül sok emberben van meg a törekvés arra, hogy szélhámoskodjon. Mindez egyszerűen abból származik, hogy éppen az alárendelt emberi organizmusnak, amely ma mértékadó, annak kellene megkapnia a szellemi ösztönzést. A materialista csupán ennyit mond: „Igen, ez az alárendelt organizmus valóban fontos!” De csak amit a szellemiségben megismerünk, az mutatja meg, hogy miért fontos. A materializmus nagyon szépen meg tudja mérni a vérnyomást, de azt már nem tudja, mit jelent az alacsony és a magas vérnyomás. Az alacsony vérnyomás azt jelenti, hogy az asztráltest és az én kevésbé van benne a fizikai testben, a magas vérnyomás pedig azt, hogy az asztráltest és az én túl mélyen hatol bele a fizikai testbe.

Manapság az emberiség fejlődésében ténylegesen zajlik egy folyamat, amelynek során a vérnyomás lassan egyre erőteljesebbé válik, az emberek pedig szenvednek ettől. A helyzet az, hogy ha az ember ma felébred, akkor magas a vérnyomása, és ez így bizonyos módon az asztráltest és az én után kapkod, hogy azok teljesen behatolhassanak a fizikai testbe. Ezt azért kell helyrehozni, hogy az ember szellemi ösztönzést kap, hogy valóban érdeklődést tanúsít a szellemiség iránt.

Ezt persze nem úgy tudjuk megtenni, hogy antropozófiai elméleteket tanulunk. Ha csupán ezt tennénk, az arra a módszerre hasonlítana, mint ahogyan a 19. században megtanultunk olvasni; ez csak a külsődleges gondolkodás módszere. Ennek nem szabadna így lennie. Mindaz, amit

felveszünk magunkba, belsőleg kellene hogy áthasson bennünket. Hogyan?

Nos, uraim, ha önök az elhasznált levegőjű teremből ki-mennek a friss levegőre, akkor belsőleg örömet éreznek. Így kellene belső örömet érezniük, egyfajta belső érdeklődést tanúsítaniuk minden dolog iránt, amit ma tudásnak neveznek, ha kikerülnek a friss lelki levegőre, ami a szellemiségről mesél önöknek. Ez a belső öröm-érzés, ez a mély érdeklődés az, ami a szellemi élethez szükséges! Azáltal, hogy az embert áthatja ez az érdeklődés, a nehezzé vált vér – mára mindenkinek nehezzé vált a vére – újra könnyebbé válik. A vesék szellemivé válnak, és ennek az lesz a következménye, hogy a világban valami jobbra válik, amikor az emberek ismét tudni akarnak valamit arról, amit évszázadok óta elvettek tőlük. Ez az, amit mindig újra el kell mondani, és amit minden formában az önök tudtára kell adni. Szembe kell néznünk az igazsággal, és nem szabad, hogy elvakítson bennünket a látszat-tudomány! Ezért akartam ma még valamit hozzátenni az előző előadáshoz. Sok mindent kell majd még erről elmondanom, de a kép remélhetőleg egyre világosabbá fog válni.

Ez az, amit befejezésül még tisztázni akartam, hogy az emberiség történetében a nagy események hogyan is függenek össze azzal, ami az ember belső világában él. Hozzá kell látni az emberiség felvilágosításához, de persze a szellemi valóságról kell tanítani, s nem szabad bedőlni a materialista szóbeszédnek!